Št. 296 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v petek 18. decembra 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik L.

Izhaja izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Odgovorni urednik: Prof. F. Perlc. Lastnik tiskarna Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—; 3 mesece L 19.50; pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Razmerje med Vatikanom in italijansko državo

V mesecu septembru l. 1870. so italijanske čete zavzele Rim; to «večno mesto», središče in žarišče katoliškega sveta je postalo glavno mesto italijanske države. Papeževa posvetna vladavina je bila s tem odpravljena. Vatikan je bil seveda globoko užaljen in je do današnjih dni odločno odrekal veljavnost tej spremembi.

V izdanju od minule srede smo omenili nagovor sv. očeta v tajnem koncistoriju, v katerem se je z znamenitimi izjavami dotaknil tudi razmerja med katoliško cerkvijo in italijansko državo. Iz njegovih izvajanj je razvidno, da Vatikan slej ko prej odklanja razmerje med njim in državo, kakor ga je ta poslednja (ker je Vatikan odklonil vsaka pogajanja) enostransko, samo s svoje strani uredila s takoimenovanim «garancijskim zakonom».

Glasom besedila tega zakona je bila namera italijanskih državnikov, da pomirijo Vatikan in ga sklonijo k pripoznanju novega stanja stvari. Vlada je izjavljala, da ji je na tem, da na dostojen način uredi razmerje s papežem. To je naglašal tudi kralj Viktor Emanuel v svojem pismu z dne 8 septembra 1870. papežu Piju IX. Papežu da bodo zagotovljene dostojanstvo, nedotakljivost in vse osebne predpravice vladarja. Dekret, ki je sledil, je zagotavljal papežu popolno svobodo delovanja in nedotakljivost vatikanskega ozemlja. Vlada je predložila parlamentu, naj definitivno uredi odnošaje s sv. stolico na način, da bo tej poslednji zagotovljena popolna neodvisnost. Parlament je res odobril vse dane obljube od strani vlade Storil je to z zakonom od 13. maja leta 1871., ki se, v skladu z njegovim namenom, imenuje *garancijski zakon*.

Tvorita ga dve poglavji. Prvo vsebuje prerogative glavarja katoliške cerkve in sv. stolice. Drugo pa določa, kakšni naj bodo odnošaji med državo in cerkvijo. To sta dve vprašanji, različni sicer po vsebini, ki naj pa zadostita dvojnemu namenu, ki si ga je postavil zakonodajalec: da se na eni strani papežu zagotovita svoboda in suverenost, na drugi pa, da se državi in cerkvi določi medsebojna neodvisnost.

Prerogative papeža so se z garancijskim zakonom določile kot potrebno sredstvo, da bosta papežu pri izvajanju njegovega primata v Cerkvi zagotovljena neodvisnost od države in svoboda ukrepov, ki mu pripadajo. Ker pa bi se ta namen ne dal doseči, če bi bil položaj papežev povsem enak onemu vseh državljanov — to je: podaništva napram državi — je hotel garancijski zakon zagotoviti papežu čisti položaj, ki se je nahajal v njem kot posvetni vladar, čeprav bi se mu, ko je zgubil posvetno oblast, ne mogle priznavati vse pravice in kvalifikacije suverenosti.

Ta suverenost — tako določa garancijski zakon — zagotavlja papežu za njegovo osebo sveto in nedotakljivo enakost s kraljem. Žaljenja, storjena proti njemu kakorkoli, se kaznujejo, kakor da so bila storjena kralju samemu Izkazujejo se mu časti, do katerih imajo vladarji pravico. Ohranjene so mu častne prednosti, pripoznane mu od katoliških vladarjev. Dana mu je možnost, da si drži straže za svojo osebo in varstvo palač. Vatikanska palača, lateranska in dvorec Gandolfo z vsemi priviklinami so nedotakljive za javna oblastva. Organi oblastev ne morejo vršiti v njih svojih uradnih poslov brez pooblastila od strani papeža Papeževo duhovno poslanstvo je v vsem razsežnem izvajanju in v vsaki obliki udejstvovanja svobodno od kakršnegakoli vpliva od strani vnanjih oblastev. V ta namen ima papež pravico do razobešanja svojih proglasov na vratih rimskih cerkva. Tujim duhovnikom, ki izvršujejo v Rimu svoj poklic, so dana ista osebna jamstva, ki so jih deležni italijanski državljani. Da se razen tega zagotovi papežu svoboda dopisovanja, kadarkoli je zahtevajo interesi cerkve, ostanejo v Rimu poslopja odpravljenih verskih kongregacij; in je papežu dana možnost, da namesti v svoji rezidenci pošlne in brzojavne urade z uradniki njegove lastne izbere in z jamstvi nedotakljivosti. Papeškim poslanikom, ko potujejo po državnem ozemlju, in poslanikom tujih držav pri Vatikanu, so pripoznane vse prednosti in nedotakljivosti, ki pripadajo diplomatskim zastopnikom po mednarodnem pravu. Končno — da bo neodvisnost papeža popolna na vse strani — določa garancijski zakon dotacijo, ki naj se izplačuje papežu letno na račun države. Ta dotacija znaša 3,225.000 lir in naj služi osebi papeža, raznim rednim in izrednim cerkvenim potrebam sv. stolice za vzdrževanje poslopij in njih pritiklin, za plače in mirovine straž, uradnikov in vseh nameščencev pri sv. stolici, in končno za eventuelne druge potrebe. Ta svota ni podvržena nikakemu obdavčenju, ne državnemu, ne pokrajinskemu, ne občinskemu. Vpisati se ima v knjigo javnih dolgov kot trajna in neodpravljiva renta na dobro sv. stolici, kakor je že naloženo s posebnim kraljevim dekretom.

Take so glavne določbe zakona, ki ustvarja novo pravno sv. stolice. Ugotovili pa smo že gori, da je ta zakon izdala vlada enostransko, brez privolitve sv. stolice ter da takega temelja cerkvenega prava glavar katoliške cerkve ni nikdar pripoznal in ga ne priznava tudi danes. To je naglašal sv. oče tudi v govoru na zadnjem tajnem konsistoriju Posebno pa z naglašanjem, da romarji, ki prihajajo v Rim, če hočejo videti glavarja katoliške cerkve, morajo prestopiti prag Vatikana. Da torej papež ni deležen tiste svobode, ki pritiče «očetu vseh vernikov». Kajti, dokler bodo trajale te razmere, on ne more in ne sme prestopiti tega praga.

Z drugo besedo: *poglavar katoliške cerkve slej ko prej ne priznava anektirane cerkvene države h kraljevini Italiji!* Zato smatra sv. stolica vprašanje svojih odnošajev z državo za nerešeno

Pripominjamo še, da sv. stolica ni nikoli sprejela omenjene letne dotacije od strani države, pač pa se ta svota nalaga od leta do leta na dobro sv. stolice.

Zbornica odobrila washingtonsko pogodbo

Senat o reformi kazenskega zakona — Industrijska zveza prestopila v fašistovski sindikat — Sklicanje velikega fašistovskega sveta

RIM, 17. Današnja seja zbornice se je pod predsedstvom on. Casertana pričela ob 15. Poslanec Biancardi je naprosil zbornicnega predsednika, da poizve glede zdravstvenega stanja Nj. Vel. kraljice matere. Naučni minister Fedele je naznanil zbornici, da poslednje vesti glede kraljice matere niso vznemirljive.

Nato je zbornica nadaljevala razpravo o washingtonskem dogovoru, ki se tiče ureditve italijanskih vojnih dolgov. Poslanec Bertone je izrazil vladi priznanje, da je sklenila v Washingtonu tako zadovoljiv dogovor.

Agato Spoto je pripomnil, da je italijanski davkoplačevalec napel vse sile, da prenese breme vojnega dolga. To dejstvo so Američani primerno uvaževali ter so radi tega izkazali italijanskemu narodu pri zadnjih pogajanjih svojo naklonjenost. Z washingtonskim dogovorom je zvezano tudi vprašanje ureditve italijanskih dolgov v Angliji. Toda ureditev italijanskih dolgov v Angliji pod istimi pogoji kakor v Ameriki bi pomenila velik udarec za italijansko finančno bilanco. Kajti reparacijske kvote, ki jih mora plačevati Nemčija Italiji, bi do leta 1987. dosegle znesek komaj 730 milijonov dolarjev, medtem ko znaša sedanji dolg napram Angliji 1 milijardo in 100 milijonov dolarjev. Govornik je naglašal, da se mora Anglija pri predstoječih pogajanjih ozirati na dejstva, ki se tičejo italijanskega finančnega stanja.

K besedi se je oglasil tudi komunist Ferrari. Rekel je, da je fašizem z washingtonsko pogodbo postal porok mednarodne plutokracije in da je potlačitev delavskega in kmečkega gibanja vzbudila v ameriških bankirjih zaupanje napram fašistovski vladi. Visa bremena, ki jih nalaga washingtonska pogodba, — tako je nadaljeval Ferrari — bodo morali prenašati konsumenti, večinoma delavci in kmetje. Toda italijanski proletariat je zadostno vzgojen in se bo znal upreti nasilju, ki ga hoče usužnjiti.

Giolitti je izjavil, da odgovarja v Washingtonu sklenjena pogodba interesom Italije ter je prepričan, da se mora v odnošajih z inozemstvom pozabiti na vse notranje strankarske spore.

Zakonski načrt glede washingtonske pogodbe je zbornica odobrila. Seja je bila zaključena ob 16 40.

RIM, 17. Senat je na današnji seji nadaljeval razpravo o zakonskem načrtu za boljšanje kazenskega zakonika. — Poročevalec pravosodni minister Rocco se je zahvalil posebni komisiji, ki je z največjo vnemo in natančnostjo izvršila vsa dopolnilna dela k kazenskemu zakoniku. — Reforma kazenskega zakonika se v prvi vrsti bavi z vprašanjem kazni. Do včeraj so v Italiji veljajoče doktrine nasprotovale smrtni kazni ter naglašale, da je človek-poedinec cilj in da raditega ne more postati predmet za splošno ustrahovanje Govornik in sedanja vlada pa sta naziranja, da je človek-poedinec sredstvo, a ne cilj. — V vojni se žrtvuje življenje najvzornejših državljanov. Zakaj naj bi se potemtakem obsodili na smrt zločinci, ki so nadloga človeške družbe?

RIM, 17. Na zadnji seji je industrijska zveza izrazila načelniku vlade in fašizmu za dosedanje delovanje svoje priznanje ter poverila vodstvu nalogo, da ukrene vse potrebno, da se industrijska zveza sprejme v fašistovski sindikat. Od sedaj naprej se bo industrijska zveza imenovala «Splošna fašistovska zveza italijanske industrije». Ta zveza bo imela svojega zastopnika v velikem fašistovskem svetu.

RIM, 17. Veliki fašistovski svet je sklican za 3. januarja ob 22. uri v palačo Chigi z naslednjim dnevnim redom: Strankin položaj (poroča Farinacci); splošna notranja in zunanja politična situacija in načrt za delovanje v letu 1926. (poroča Mussolini); položaj sindikatov (poroča Rossoni).

CREMONA, 17. Z ozirom na sklicanje velikega fašistovskega sveta pravi «Cremona Nuova», da bo to zborovanje izredno velike važnosti, ker bodo razpravljali glede novih strankinih smernic in posebno glede sprejemanja novih članov v fašistovsko stranko.

Kraljica mati Margherita

nevarno obolela

BORDIGHERA, 17. Kraljica mati Margherita je nevarno obolela. Zdravnik dr. Odelli ji je ugotovil vnetje pljuč. Za danes se pričakuje prihod kralja in kraljice. Tudi genovski vojvoda, brat kraljice matere in aoštski vojvoda prideta jutri v Bordighero.

RIM, 17. Danes ob 10.30 se je vršila v cerkvi Sudario služba božja za zdravje kraljice matere Maši so prisostvovali kraljica Elena, kraljevske princezinje in nekateri dvorni funkcijonarji.

Palača se je zrušila

4 mrtvi in 15 težko ranjenih — 8 delavcev pod ruševinami

POLENZA, 17. Včeraj ob 13.30 se je zrušil del nedograjene palače, ki je namenjena za skrbništvo javnih del. Do sedaj so izvlekli izpod ruševin 3 mrtve in 15 ranjenih delavcev. Eden izmed ranjencev je umrl tekom prevoza v bolnico. Rešilnega dela so se udeleževali karabinerji, miličniki in dijaki tukajšnje obrtne šole. Na lice mesta so prišli okolu 14. ure prefekt, kvestor in zastopniki drugih oblasti. Gradbeni urad je uvedel preiskavo, da dožene krivce te nesreče. Pod ruševinami je še vedno zasutih 8 delavcev. Rešilna dela se nadaljujejo z mrzlično naglico.

V znak žalosti so bile v mestu odpovedane vse predstave.

Minister javnih del Giurati je brzojavil prefektu Potenze, da v imenu vlade izrazi sožalje družinam mrtvih delavcev.

Vprašanje ureditve ribolova v Jadranskem morju — Sestanek mešane komisije v Opatiji

OPATIJA, 17. Včeraj se je v hotelu «Regina» sestala italijansko-jugoslovenska komisija, ki ima urediti vprašanje ribolova v Jadranskem morju.

Posl. Suvich, predsednik italijanske delegacije, je pozdravil jugoslovenske delegate, odgovoril mu je dr. Verona, kateri načeluje jugosl. odposlanstvu. Komisija je poslala udanostni brzojavki ministrskima predsednikoma Mussoliniju in Pašiću.

Določen je bil nato program za bodoče seje. Za božične praznike bo komisija prekinila svoje delovanje.

Pred rekonstrukcijo jugosl. vlade?

Ponovne govorice o odstopu ministra Radojevića

BEOGRAD, 17. (Izv.) Današnja «Politika» poroča, da so tekom včerajšnjega dneva vsi politični krogi posvečali največjo pozornost razpoloženju v vladni večini. Ugotovljeno je, da so za sedaj odnošaji med vladnimi skupinami še taki, da ne pretijo od te strani nikaki pretresi.

Uglednejši radikali, ki so o stvari dobro poučeni, priznavajo, da pripravlja Pašić nekakšno akcijo. Kakšnega obsega da bo ta akcija, se sedaj še ne more reči Poučeni radikalski krogi ne dvomijo pri tem, da bo došlo do čiščenja v radikalskih vrstah. Vprašanje rekonstrukcije vlade, katero je v tesni zvezi z zapletljaji v radikalskem klubu, je popolnoma v Pašićevih rokah. Trdi se, da je ministrski predsednik že obvestil krono, da želi izvršiti nekatere izpremembe v vladi, za katere pa da ni prišel še pravi trenotek. V političnih krogih se trdi, da ne pride do pravoslavnih božičnih praznikov do nobenih sprememb v tem smislu. Po Božiču bo izstopil iz vlade minister Radojević, čigar resor bo poverjen Užunoviću ali Krsti Miletiću.

BEOGRAD, 17. (Izv.) Po izjavah radikalskih prvakov je položaj v radikalskem klubu tako kritičen, da mora v najkrajšem času priti do pretresljajev in sprememb. Pašić pozna razpoloženje, ki vlada med nekaterimi radikali proti posameznim ministrom. Gotovi radikalski poslanci zahtevajo, da pride do rekonstrukcije vlade in da vstopijo v njo možje, ki uživajo zaupanje kluba.

Radikalski klub bo imel jutri popoldne sejo, na kateri se bo nadaljevala razprava o štedenju v državni upravi. Ker je Pašić že popolnoma ozdravel, se bo gotovo udeležil te seje osebno Po nekaterih informacijah je pričakovati sprememb v vladi še ta mesec.

Za ohranitev pravne fakultete v Subotici

NOVI SAD, 17. (Izv.) Radi poslednjih izjav prosvetnega ministra Radića o odpravi subotiške pravne fakultete, se je polastilo veliko nezadovoljstvo tudi tukajšnjih razumniških krogov. «Matica Srbska» sklicuje za 20. decembra posebno konferenco vseh vojvodinskih intelektualcev, ki nameravajo najenergičnejše nastopiti proti namenom prosvetnega ministra. Konferenci bo prisostvoval episkop Irinej.

Masarykovo odlikovanje kralja Aleksandra

BEOGRAD, 17. (Izv.) Danes popoldne je kralj Aleksander sprejel v polurni avdijenci čehoslovaškega poslanika Šebo, ki mu je izročil zlato ovratnico reda Belega orla, ki ga je kralju podelil predsednik čehoslovaške republike Masaryk. Ta red je bil ustanovljen leta 1923. in se podeljuje samo suverenom Masaryk je želel, da se to odlikovanje izroči kralju Aleksandru na njegov rojstni dan.

Anglija dobila mandat nad Mosulom

Pridržki turških delegatov

ŽENEVA, 17. Svet Društva narodov je včeraj izrekel svojo toli pričakovano razsodbo glede mosulskega vprašanja. O tej zadevi je Svet razpravljal že meseca septembra in oktobra l. 1924. in je takrat določil začasno mejo za obranitev «status quo» ter ustanovil poseben odsek, ki naj bi se pečal s to zadevo, dokler ne pride do končnoveljavne rešitve.

Sejo, na kateri je prišlo do končne razsodbe, je včeraj ob 18. uri otvoril sen. Scialoja. Turških delegatov ni bilo zraven. Tevfik Rusdi Bey je poslal Svetu pismo, v katerem sporoča, da mu je bilo poročilo, o katerem ima Svet razpravljati, dostavljeno prekasno ter da ga vsled tega še ni utegnil proučiti. Nadalje pravi v svojem pismu:

«Vsi predlogi, katere sem dosedaj stavil z namenom, da pride do sporazuma in da olajšam nalogo posredovalca in pomirjevalca, nalogo, ki smo jo zmerom priznavali Svetu, so bili brezuspešni in jih smatram radi tega za neveljavne in kot neizrečene. Moram nadalje izjaviti, da se pravice suverenosti ene države nad gotovim ozemljem ne dajo odpraviti brez njenega privoljenja.»

Sen. Scialoja je obžaloval, da turških delegatov ni na sejo, izjavil pa je, da mora Svet kljub temu izvršiti svojo dolžnost, kot mu jo nalaga čl. 3. lozanske pogodbe. Prečitano je bilo nato poročilo zgoraj omenjenega odseka, katero je sestavil g. Unden (Šved). Odsek predlaga, da se vse ozemlje južno takozvane bruxellske črte prisodi Iraku.

Ker se nihče ne oglasi k besedi, da predsednik predlog na glasovanje, opozarja pa obenem, da je treba — v smislu odločitve stalnega mednarodnega sodnega dvora v Haagu — za veljavnost sklepa soglasnost, ne da bi se pri tem vštelo glasova prizadetih strank.

Sen. Scialoja je pri glasovanju ugotovil soglasnost in razsodba Sveta Društva narodov glede Mosula je potemtakem sledeča:

1. Mejo med Turčijo in Irakom tvori takozvana bruxellska črta;

2. Angliji se poveri mandat nad mosulskim vilajetom in nad Irakom. Mandat bo trajal 35 let, razun v slučaju, da postane Irak pred tem časom član Društva narodov;

3. Velika Britanija, kot nositeljica mandata, mora predlagati Svetu posebne ukrepe, kateri naj zagotovijo Kurdom, ki živijo pomešani med Arabci v mosulskem vilajetu, gotove garancije glede lokalne uprave (upravne, šolske in jezikovne pravice), vsemu prebivalstvu pa mirno sožitje, pravno zaščito in redni razvoj trgovine.

Angleški zastopnik, minister za kolonije Aymer, je obžaloval, da ni Svet smatral za umestno določiti drugačno mejo, s katero bi bile bolj zasigurane koristi in varnost nekaterih rodov, ki žive ob iraški meji, vendar pa je izjavil, da Anglija sprejema razsodbo Sveta.

LONDON, 17. Vest, da je bil Angliji poverjen mandat nad Mosulom, je dala povod živahnim komentarjem v opozicijskem tisku. «Daily Mail» piše o «mosulski norosti». «Times» pa pravi, da se je Anglija sicer odločila nositi odgovornost, ki jo je spreela s tem mandatom, a da nima nikakih sovražnih namenov napram turški republiki. Smatra se, da tolmači «Times» mnenje vladnih krogov v tej zadevi.

Smernice Paula Doumerja

novega francoskega finančnega ministra

PARIZ, 17. Paul Doumer, senator za Korziko, je sprejel sinoči portfelj za finance. Sicer pa po seji ministrskega sveta, proti poldnevu, ni bilo še znano, kdo da bo novi finančni minister. Zdi se, da se je ta ministrski svet bavil s finančnimi načrti, ki jih bo moral novi finančni minister predložiti parlamentu.

«Matin» zatrjuje, da so se ministri zedinili v tem, da ne smejo biti nova besedila sad prenagljenih improvizacij in da se jih mora temeljito pripraviti, za kar bi bilo potrebno vsaj nekoliko dni, nakar se bi moralo novo besedilo, proučeno in odobreno od ministrskega sveta, smatrati kot predlog vse vlade in ne samo kot izraz misli finančnega ministra.

Pol ure po zaključitvi ministrskega sveta se je Doumer pojavil na Quaiju d'Orsay in je bil takoj sprejet pri Briandu, s katerim je imel dolg razgovor Ampak šele po drugem razgovoru z ministrskim predsednikom, kateri se je izvršil ob 17. uri, je Paul Doumer izjavil novinarjem, da je prevzel vodstvo finančnega ministrstva.

Glede svojih finančnih načrtov je bil Paul Doumer zelo rezerviran. Znano pa je, da je v prejšnjih časih nastopal za premenjanje razdelitve davkov na dohodke na način, da bi bile bolj zadete one kategorije davkoplačevalcev, ki sedaj uhajajo fiskusu. Sicer se je pa danes zatrjevalo, da je Doumer v zadnjem času premenjal svoja naziranja. Na vsak način se bo izjavil v soboto napram svojim tovarišem v ministrskem svetu in nato še v torek, na dan, ko bo morala vlada izreči svojo zadnjo besedo v vprašanju ozdravitve državnih financ.

Vladna kriza v Nemčiji

Koch vrnil mandat — Velika koalicija nemogoča

BERLIN, 17. Kochu, načelniku nemških demokratov, kateremu je Hindenburg poveril sestavo vlade na podlagi velike koalicije, se ni posrečilo izvršiti te naloge. Zaman se je trudil in prizadeval, da bi stranke pristale na njegov program. Danes predpoldne so mu socijalni demokrati sporočili, da ne morejo najti podlage za stvoritev velike koalicije. Kot se predvideva, bo Koch še tekom dneva vrnil mandat, katerega mu je Hindenburg poveril.

Berlinski tisk ugotavlja, da so le socijalisti krivi, če Hindenburgova prizadevanja niso žela uspehov in če je postala sedaj velika koalicija nemogoča.

BERLIN, 17. Danes ob 11. uri predpoldne je državni predsednik sprejel poslanca Kocha, kateri mu je poročal o rezultatih svojih pogajanj. Izjavil je, da je prišel do prepričanja, da je sedaj nemogoče sestaviti vlado na podlagi velike koalicije. Predsednik Hindenburg se je dr.ju Kochu zahvalil za njegova prizadevanja, katera če niso dovedla do uspeha, so pa vsaj razčistila položaj.

Stjepan Radić o odnošajih med Avstrijo in Jugoslavijo

GRADEC, 17. Prosvetni minister Stjepan Radić je podal v Mariboru uredniku «Grazer Volksblatta» zanimivo izjavo o odnošajih med Avstrijo in Jugoslavijo, katere je označil kot popolnoma zadovoljive. Ti odnošaji so se zlasti v gospodarskem pogledu prav dobro razvili. Kljub temu pa se je videlo, je dejal Radić, da se morejo ti odnošaji še zboljšati, ako se gospodarski interesi obojestransko nadalje izpolnijo. Prihodnja trgovinska pogodba bo zaradi tega zbudila na obeh straneh največje zadovoljstvo. Toda tudi politični odnošaji so popolnoma ugodni. Propaganda slovenskega tiska in priprave «Orjune» za četaški vpad na Koroško ne morejo poslabšati teh političnih odnošajev. Stremljenja «Orjune» ne morejo ničesar izpremeniti na dejanskem položaju. Samoobsebi je umevno, da država ne more podpirati organizacije, ki stremi za tem, da se polasti moči, temveč bo nasprotno skrbela, da jo v danem času razžene. V Jugoslaviji imamo več takih organizacij. Toda država je močna dovolj, da ne napravlja svoje zunanje politike odvisne od ciljev teh organizacij.

Z ozirom na vesti o neki tajni pogodbi med Jugoslavijo in Italijo zaradi razdelitve Avstrije, je izjavil St. Radić: «Meni obstoj take tajne pogodbe z Italijo ni znan in tudi ne verujem, da bi mogla obstojati. Jugoslavija živi z Italijo v prijateljskih odnošajih. Razmere med obema državama so tako izborne, da bo med njima prišlo do tajne pogodbe kakor med Nemčijo in Francijo».

Predsednik Coolidge za priznanje Rusije

BERLIN, 17. «Berliner Tageblatt» poroča, da se je tudi predsednik Coolidge izrekel za priznanje sovjetske Rusije.

Rusija s svoje strani zagotavlja, da se odreka vsaki komunistični propagandi v Ameriki. Splošno pričakujejo, da bo pritisk trgovskih krogov na ameriško vlado tako velik, da bo vlada morala sovjetsko Rusijo priznati. S priznanjem sovjetske Rusije od strani Amerike bo dobil angleški in nemški kapital mogočnega tekmeca pri gospodarski obnovi Rusije.

ČIČERIN PRI DOUMERGUEJU

PARIZ, 17. Včeraj je predsednik francoske republike sprejel ruskega komisarja za zunanje zadeve Čičerina, katerega mu je predstavil zastopnik ZSSR, Rakovski.

PARIZ, 17. Čičerin je včeraj popoldne posetil glavnega tajnika zunanjega ministrstva, Bertelota. Odpotoval bo iz Pariza danes zjutraj.

Za ukrajinsko vseučilišče na Poljskem

LVOV, 17. Vseučiliški profesor dr. Roman Smalstocki se je obrnil na poljskega naučnega ministra Grabskega s prošnjo, da dovoli ustanovitev ukrajinskega vseučilišča v poljski državi. Svojo prošnjo je utemeljeval z razlogom, da živi na Poljskem več milijonov Ukrajincev, ki so voljni sodelovati s poljsko vlado in jo podpirati. Minister Grabski je sklical na dan 5. januarja l. 1926. konferenco, ki bo rešila to vprašanje.

Nameravan atentat na Stresemanna

BERLIN, 17. «Vossische Zeitung» poroča, da je bil na zunanjega ministra Stresemanna nameravan atentat. Aretirana sta bila dva mlada moža. Eden teh je bil tako nepreviden, da je o tem pisal svojemu prijatelju in tako je prišla zločinska namera na dan.

Protižidovski izgredi v Romuniji

BUKAREŠT, 17. Protižidovsko gibanje v Bukareštu je zopet oživelo. Nacijonalistični dijaki so začeli zopet napadati židovske visokošolce, v gledališču pa so preprečili predstavo igre, ki jo je bil napisal neki pisatelj židovskega pokolenja.

Predsednik švicarske Zveze za L. 1926.

BERN, 17. Zvezna skupščina združenih zbornic je izvolila za predsednika švicarske Zveze za L. 1926. svetnika Haeberlina, za podpredsednika svetnika Motta.

Naročajte in širite „EDINOST“

Politične vesti

ITALIJANSKO-JUGOSLOVENSKE KONFERENCE.

V Opatiji se je sestala te dni konferenca za ureditev ribarenja na Jadranu na podlagi ribarske konvencije, sklenjene na Brionih. Razen tega se shajajo italijansko-jugoslovenske konference tudi v drugih krajih, da spopolnujejo razna nerešena vprašanja.

Tako sta se sešli v Ljubljani italijanska in jugoslovenska delegacija z nalogo, da se uredijo vprašanja, ki se nanašajo na obrežno plovbo na Jadranu. Iz te kratke vesti se ne more posneti, kaka je prav za prav naloga te konference, ker je vprašanje obrežne plovbe urejeno s posebno konvencijo. Naloga konference v Ljubljani bi mogla biti le ta, da se uredijo podrobnosti tehnične narave.

V Ljubljano je došla tudi italijanska delegacija, ki ima nalogo, da se z jugoslovensko delegacijo pogaja za sklep železniške konvencije o tarifah na železniških progah, ki se stekajo v jadranska pristanišča. Dosedaj se je ta delegacija nahajala v Beogradu, kjer se je skozi dva tedna pogajala s predstavniki ljubljanske železniške delegacije glede rešitve nekaterih tehničnih vprašanj. Nato predložita obe delegaciji, italijanska in jugoslovenska, svojima vladama poročilo o rezultatih teh pogajanj.

DOLG JUGOSLAVIJE AMERIKI

Ni še definitivno določeno, kdaj odpotuje delegacija Jugoslavije v Washington, da tam uredi vprašanje dolgov Zedinjenim državam. Tej delegaciji bo — kakor že znano — predsedoval finančni minister dr. Stojadinović. Odhod delegacije je bil določen na 24. t. m., sedaj pa je odložen za nekaj časa, baje do tedaj, ko bo sklenjen zakon o ženačenju davkov. V zvezi s tem poročajo, da pride v Ameriko tudi St. Radić kot član delegacije. To da bi bilo posebno važno zlasti za o, ker ima Radić velik vpliv na hrvatske izseljence v Ameriki. Njegov prihod med te poslednje more le povoljno delovati na splošni uspeh delegacije in prispevati k rešitvi vseh tistih vprašanj, za katera gre v Washington, posebno vprašanja uredbe dolgov Jugoslavije in najema novega posojila oziroma likvidacije Bierovega.

DNEVNE VESTI

Tiskovni zakon sprejet

Po pardnevni razpravi je tudi senat na svoji predvčerajšnji seji odobril novi zakon o tisku, ki naj — po besedah vladnih poročevalcev — ne odpravi tiskovne svobode, temveč jo le «disciplinira».

Razprava o tem zakonu je bila precej živahna in načrt je bil podvržen s strani opozicijonalnih senatorjev podrobni in strogi kritiki. Odgovarjal jim je minister za notranje stvari Federzoni, kateri je obrazložil stališče in namene vlade z ozirom na novi zakon. Kakor je bilo predvidevati, je vlada prodrla brez vsakih težkoč tudi v senatu. Novi tiskovni zakon je bil sprejet, tako da je prešel skozi obe zbornici ter bo v najkrajšem času razglašen.

O vsebini določb, ki bodo tvorile novi tiskovni režim v Italiji, bomo obširneje poročali, ko bo novi zakon objavljen v uradnem listu kraljevine.

Neznosne razmere pri odrajtovanju davkov

Prejeli smo in objavljamo:

«Cenjeno uredništvo! Podpisani davkoplačevalec vas vljudno prosi, da bi blagovolili dati sledečim vrsticam malo prostora v Vašem cenjenem listu. Kakor znano, je sedaj rok za odrajtovanje zadnjega obroka davkov za letošnje leto, rok, ki je trajal od 10. t. m. do danes 18. decembra. Prepričan sem, da bom govoril od srca ogromni večini davkoplačevalcev, če opozorim tem po om izterjevalni urad v ul. S. Lazzaro na dejstvo, da je pri sedanji organizaciji službe združeno odrajtovanje davkov za prizadete z naravnost neznosnimi muzami. Naj prde davkoplačevalec ob katerikoli uri, vedno najde v izterjevalnici neverjetno gnečo, tako da se ljudje morajo naravnost ruvati in lepa i ako se hoče o premakniti z mesta. Naravno je, da se vrši plačevanje kljub vsej prednosti uradnikov zelo počasi, tako da morajo prizadeti izgubiti mnogo svojega dragocenega časa. Potrebna je velika potrpežljivost, ako hočeš ohraniti hladno kri. Toda vsi ljudje niso enaki in za o priha a neredko do prav mičnih prizorov, do katerih sili prizadete ravno prevelika zamuda časa. Podpisani sem sam prisiljen protestom neke gospodine, ki je morala pustiti doma kosilo in otroke ter čakati skoraj do poldne, preden je prišla na vrsto.

Konavljam pa, da ni nič od daleč mo namen da bi kakorkoli krivil uradništvo. Vzroki temu nevzdržnemu stanju so marveč v dejstvu, da je za tako veliko mesto, kot je Trst, eno plačilno mesto premalo. Izterjevalnica bi zato morala misliti na to da bi otvorila vsaj ob času plačilnih rokov (v februariu, aprilu, juniju, avgustu, oktobru in decembru) nekoliko pomožnih pisaren v raznih okrajih mesta in okolice. Le na ta način bi se napravilo plačevanje davkov vsaj v toliko udobneše, da bi ne bilo združeno z veliko zgubo časa in raznimi neprilikami, ki so posledice neznosne gneče, katera je poleg drugega tudi v nasprotju z načeli javnega zdravstva.

Občinska izterjevalnica naj bi o tem vprašanju resno razmišljala, zakaj davkoplačevalci hočejo imeti vsaj ono najmanjšo mero udobnosti, ki jim je ne more nihče upravičeno odrekati. Davkoplačevalec.»

Ali so papeži kdaj zapustili Vatikan?

Na drugem mestu poročamo obširno o položaju, v katerem se nahajajo papeži po letu 1870. in po takoimenovanem garancijskem zakonu iz l. 1871. Stališče, ki ga je zavzel Vatikan že tedaj napram zavzetju Rima in odpravi cerkvene države ter ga ohranil do dandanes, postavlja papeže v položaj «vatikanskih ujetnikov», ki ne smejo prestopiti praga vatikanskih palač. V zvezi z zadnjim govorom sedanjega papeža Pija XI., o katerem smo poročali, so se lotili nekateri rimski listi vprašanja, ali so se papeži po l. 1870 dosledno držali tega sklepa in ali niso kdaj verdar prestopili praga Vatikana. Vprašanje je seveda le v tem, ali niso papeži kdaj neuradno ali recimo «incognito» stopali iz Vatikana.

Rimski list «Tribuna», ki se bavi obširno s tem vprašanjem, pravi, da papež Pij IX. pod katerim je Italija zavzela Rim, ni nikdar zapustil Vatikana. Pač pa je bil v osebnih zvezah s kraljem Viktorjem Emanuelom, toda je potom dopisovanja, pri čemer se je posluževal svojih straž za prenos pisem.

O papežu Leonu XIII. trdi «Tribuna», da je dvakrat prestopil prag Vatikana, in sicer prvič takoj isti dan, ko je bil izvoljen; zvečer po svoji izvolitvi je namreč šel v svoje stanovanje po razne svoje spise, ki jih je tam bral. Drugi krat je bilo tedaj, ko se je poprijela cerkev sv. Ivana na Lateranu. Za to delo je žrtvoval papež Leon XIII. mnogo denarja. Ko se je razvedela vest, da se denar krade, se je hotel papež prepričati na lastne oči, ali je to res, ter si je osebno ogledal delo.

O Piju X. pravi «Tribuna», da se je le s težkim srcem odločil za vatikansko ujetništvo, ko je bil izvoljen za papeža. Bal se je, da ga bo mučilo domotožje po Benetkah. Končno se je odločil in prenašal «ujetniško» vdano in vedro. Ob času potresa v Messini in v Kalabriji pa je bil postavljen na veliko preizkušnjo. Kot oče vernikov bi bil rad šel tolažit nesrečno prebivalstvo in je bil že sklenil, da pojde na lice mesta kot pripost župnik. Po posvetovanju z državnim tajnikom pa je ta svoj namen opustil.

O Benediktu XV. se trdi — vedno po informacijah «Tribune», — da je enkrat zapustil Vatikan, in sicer tedaj, ko je bil njegov brat, admiral italijanske mornarice, na smrtni postelji. Benedikt XV. ga je obiskal kot pripost duhovnik in mu prinesel svojo tolažbo in svoj blagoslov.

Avstrija odpravila „vizum" na potne liste

za obiskovalce dunajskih semnjev

Tukajšnji avstrijski generalni konzulat sporoča: Zunanje ministrstvo Avstrije je sporočilo načelništvu dunajskega semnja, da je povoljno rešilo njegovo tozadevno prošnjo ter da odpravlja obvezni «vizum» na potne liste za inozemske obiskovalce dunajskih semnjev. Natančnejša dolo... bo ministrstvo še sporočilo.

Ta ukrep avstrijskega zunanjega ministrstva pomeni znatno olajšavo vsem inozemskim obiskovalcem semnjev, ki si preskrbijo tozadevno legitimacijo in potni list.

Upati je, da bo ta ukrep, poleg znižanih prevoznih cen, ki veljajo za obiskovalce semnjev na domačih in inozemskih železnicah in ladjah, privabil še večje število tujcev na dunajske semnje.

Spomenik Walteriju von der Vogelweide ostane v Bocnu.

Pred par dnevi smo poročali o neki seji dunajske občinske komisije, na kateri je dunajski župan poročal, da bo spomenik Walterja von der Vogelweide v Bocnu najbrže odstranjen. «Stefani» pa poroča sedaj, da so te vesti brez vsake podlage. Spomenik bo ostal na svojem mestu, le trg je bil 11. min. meseca prekrščen in se sedaj nazivlje trg V. Emanuele III.

ZGODNJA ZIMA

Dasi smo po koledarju še v jeseni, imamo že pravcato zimo z mrazom, ki ni v našem mestu navaden ob tem času. Te dni se živo srebro v toplomeru presene livo krči; predpreteklo noč je zletelo do 6 stopin pod ničlo, v okolici pa še nižje in ker ni burje, mraz ni tako občuten. Podnevi je temperatura radi solnca — vreme je vedno lepo, suho — mile ša. Preteklo noč je toplomer kazal nekaj čez dve stopinji pod ničlo.

Iz urada Pol. dr. „Edinost" v Trstu

F. K. - Beli. Šestmesečna vojaška služba se ne nanaša na službovanje pri mornarici. Če ima nabornik pravico do skrajšane službe, ga uvrstijo v vojsko na kopnem. Vsekakor, določa le volno ministrstvo v onih slučajih, ako je voljak uvrščen v mornarico in že službuje, bi pa hotel prositi za skrajšano službo.

Tajništvo.

Društvene vesti

— **S. d. «Adria».** Danes ob 20.30 običajni članski sestanek. Na dnevnem redu gostovanje v Gorici. Važno za vse. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Nepreviden skok.

15-letni pleskarski vajenec Karel Milkovič, stanujoč v Gropadi št. 50, se je včeraj predpoldne iz gole porednosti obesil zadaj na neki tovorni avtomobil, da se nekoliko popelje. V ulici Valdirivo je zopet skočil na tla, a storil je to ravno v hipu, ko je privozil od druge strani neki javni avto. Dasi je šofer naglo ustavil, je avto vendarle podrl Milkoviča, ki pa k sreči ni prišel pod kolesa. Zadobil je le hude praske na raznih delih telesa. Z istim avtomobilom je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je dobil potrebno pomoč.

Ogenj v dimniku in v sobi.

Včeraj okoli 9. ure je bila postaja mestnih gasilcev telefonično obveščena, da je v hiši št. 25 v ul. XX Settembre izbruhnil ogenj. Na lice mesta odposlani gasilci so dognali, da so se vnele saje v nekem dimniku, hujšega ni bilo. V pičli pol uri je bil dimnik zopet v redu.

— Kmalu pozneje so bili gasilci poklicani v Škorkljo - Sv. Peter št. 39, kjer je iz neznanih vzrokov izbruhnil ogenj v stanovanju zasebnice Amabile Kovač. Tudi tam gasilci niso imeli mnogo posla, kajti domači so medtem ogenj, ki je deloma uničil dve postelji, skoro že pogasili. Škoda znaša kakih 1000 lir.

Živa bakla.

Včeraj predpoldne se je pripetila na glavnem kolodvoru groza nesreča, katere je bil žrtev 26-letni železniški pomočnik Ivan De Nuzzo, stanujoč v ul. Piccola Fornace št. 3. De Nuzzo je snažil lokomotivo, ki je malo prej dospela z nekim vlakom. Pri svojem delu se je De Nuzzo približal peči pod kotlom, ki je bila še zakurjena. V bližini ognja se je njegova z oljem in mastjo prepojena obleka nenadoma vžgala in kakor bi trenil, je bil nesrečni mladenič ves v plamenih. Na njegovo obupno vpitje so prihiteli drugi železničarji in ga polili z vodo. Čeprav so ga s tem kmalu rešili iz strašnega objema plamenov, je siromak klub temu zadobil hude opekline po rokah in nogah. Na lice mesta poklicani zdravnik rešilne postaje ga je dal po prvi pomoči prepeljati v mestno bolnišnico, kjer se sedaj nesrečni mladenič bori s smrtjo.

DAROVI

V darovih, objavljenih v nedeljski številki, naj se pravilno čita Novopečeni f.... v Dekanih za Dijaško Matico L 25.

Vesti z Goriškega

LJUDSKO GLEDIŠČE — TRG. DOM

V soboto 19. t. m. ob 21. uri: ŽENA — VRAG» (premijera).

V nedeljo 20. t. m. ob 16. uri: «ŽENA — VRAG» (repriza).

Na Štefanovo 26. t. m. ob 21. uri: «POGUMNI KROJAČEK (premijera).

V nedeljo 27. t. m. ob 16. uri: «POGUMNI KROJAČEK» (repriza).

Schöherrjeva simbolistična drama v petih dejanjih **«Žena — vrag»** je dosegla povsod najboljši uspeh. Tudi pri nas bo z zadoščenjem sprejeta, kajti snov je vzeta iz življenja, ki ga vsak dan srečamo in katerega problemi so tako zelo aktualni, da bo zanimalo pač tudi najširše plasti našega ljudstva, kako jih skuša pisatelj na svoj način rešiti. Ta drama je zelo posrečeno odrsko delo, ki drži gledalca od začetka do konca v napetem razpoloženju, in bo privabila s svojo privlačno snovjo vse pomo občinstva v naš Trgovski dom.

Za Štefanovo in dan potem pa se pripravlja zabavna mladinska igra v štirih dejanjih **«Pogumni krojaček»**, ki se uprizori s posebnim ozirom na božične praznike. Tako bo nudilo naše gledališče malim in velikim dostojno božično zabavo.

GORIŠKA POROTA.

V včerajšnji številki smo na kratko poročali o poroni obravnavi proti 18-letnemu Leopoldu Marniču iz Šmartnega, ki je dne 21. novembra minolega leta z dvema revolverskima strelima ubil svojega očima Valentina Peršolja. Ker je bila ta porotna obravnava izredno zanimiva, zato prinašamo kratek popis onega krvavega dogodka, kakor je bil pocan tekom obravnave, ki se pa precej razlikuje od našega poročila, katero smo prinesli neposrečno po krvavem dejanju.

Po smrti svojega prvega moža, ki je zapustil dva otroka, Leopolda in Emilijo, ter precejšnja premoženje z gostilno, se je vdova Karolina omožila z Valentinom Peršoljo. V prvem času zakona sta oba zakonca živela doka, srečno, toda pozneje se je Peršolja, ki je bil človek nasilne narave, udal pijači, od onega časa so se pričeli v hiši neprestani prepiri, ki so se večkrat spreminjali v pretepe.

Usodnega dne je povabil Franc Benedetič Peršoljo k nekemu sosedu, ki je plačeval «likof» po dobro uspeli kupčiji. Peršolja, ki je bil že precejšnjen, je povabilo sprejel in se je šel preoblačit. Med tem časom je žena pregovorila Benedetiča in ovariše, da naj ne vabijo njenega soproga ven iz hiše, ker je že itak precejšnjen. In zares so ti pod vplivom prigovarjanja opustili svojo namero, kar je Peršoljo, ki se je medtem vrnil, strašno razkačilo. V napadu besnosti je začel premetavat stolice in posodo, napadal je Benedetiča, prepel domačo služkinjo in končno se je spravil nad svojo ženo, katero je vrgel na tla ter jo hotel v svoji besnosti porezati s «fovčem», katerega je grozeče vihtel v rokah. V tem kritičnem trenutku je vstopil v hišo njen sin Leopold Marnič, ki je, videč opasni položaj svoje matere, stekel po samokres, iz katerega je oddal na svojega očima dva strela. Naslednega dne je Peršolja umrl v goriški bolnišnici na posledicah zadobljenih poškodb, Leopold Marnič pa je bil aretiran in odveden v goriške zapore.

V sredo je pričela proti njemu pred goriško porotno kazenska obravnava, katere trajanje je bilo predvidevano za dva dni. V sredo zutraj je bila po sestavi porotniške klopi prečitana obtožnica, nakar so bili zaslišani obtoženec in petorica prič, ki so vse ugodno izpovedale za obtoženca. Zaslišavanje obtoženca in prič je bilo tedaj — docela nepričakovano — izčrpano že v sredo predpoldne. Popoldanska obravnava je pričela z obtožilnim govorom državnega pravdnika, ki pa ni bil nikak obtožilni govor, ker je državni pravdnik sam, kar se zelo redko dogaja na porotnih obravnavah, predlagal oprostitev obtoženca. Za njim je dobil besedo zagovornik obtoženčev, odv. Robba, kateremu pač ni preostalo ničesar drugega, kakor se pridružiti po kratkem vznesenem govoru predlogu državnega pravdnika. Ob 4. uri je bila že proglašena oprostilna razsodba in ob 5. uri je Marnič po dobrem letu zapora že dihal svobodni zrak.

Medtem, ko je bila v sredo najzanimivejša razprava, se prične danes zjutraj najstrašnejša razprava v tem porotnem zasedanju. Na vrsto pride namreč strahoviti ročinski umor, čigar žrtev je bil bogati veleposestnik Franc Kregan in radi katerega se bo moral danes zagovarjati pred goriškimi porotniki 31-letni Ignac Kos iz Ljubljane, toda prebivalec v Ročinju. Kos je obtožen, da je dne 16. marca 1923 z roparskim namenom zaklal v kleti njegove hiše s sekiro veleposestnika Franca Kregan iz Ročinja ter prenesel nato njegovo mrtvo trupo na gnojišče, kjer je bilo pozneje najdeno. Tudi za to razpravo vlada v Gorici veliko zanimanje.

NEPOBOLJŠLJIVI GREŠNIKI

Z železniške proge v bližini Prvačine je že spet nekaj izginilo, ali takrat že ne več brzojavna ali telefonska žica, ampak kar železne pregrade na mostu čez Vipavo v bližini Prvačine. Kmalu bodo do sedaj še vedno nepoznani lopovi pričeli odnašati tudi železniške tračnice, potem pa še železniške vagone, kate e odpeljejo po ukradenih tračnicah. Quousque tandem...? — Kakor vidimo, se nam obeta novo «poglavje brez konca»!

POD KLJUČEM.

Končno se je posrečilo goriški varnostni oblasti spraviti pod ključ štiri nevarne pticke, ki imajo menda na duši že veliko število tatvin, ki so na dnevnem redu v mestu in po deželi. Ti štirje ptički so Josip Cugliat, Alojzij Sgur, Svet Pavel in Artur Nemec, ki so baje izvršili celo vrsto tatvin v raznih stanovanjih mirnih goriških meščanov.

RENČE.

V nedeljo dne 20. t. m. ob 15.30 uri (ob 3.30 popoldne) priredi naše «Tamburaško in pevsko društvo» v proslavo 50-letnice rojstva Iv. Cankarja: **«Romantične duše»** — eno prvih njegovih del.

IZ SOLKANA.

V nedeljo dne 20. t. m. ob 5 uri popoldne priredi naš «Mladinski odsek Z.P.D.» šestrenjano Horstovo burko v 3 dejanjih «Nebesa na zemlji». V glavni vlogi gostuje g. Živec od «Dram. društva» v Gorici. Kdor se hoče neprisiljeno nasmejati, naj ne izostane v nedeljo.

Odsek Z.P.D. se pripravlja, kot čujemo, da priredi v nedeljo dne 10. januarja — «Dekle z biseri».

To in ono

BATTLING SIKI — «ČRNI BISER» — MRTEV

Vsi listi tega sveta so lansirali v svet to vest. In ni prišla nepričakovano — viharno življenje tega Senegalca opravičuje njegov konec. Njegovo sportno udejstvovanje je napolnjevalo tisoče in tisoče kolon sportnih in drugih listov, njegovo privatno življenje je dajalo snovi prosvetnim kronikam velikih svetovnih mest. Cel Pariz se spominja bizarne figure, ki si je z ekscentričnimi avanturami znala pridobiti javno mnenje in si ustvariti nekako imuniteto. Ni vsakdanji pojav na Boulevarju v Parizu, in sicer pojav zeleno-črnega človeka v spremstvu lepega — afrikanskega leva, ki ga vodi na vrvici kot psa — ni vsakdanji pojav oseba, ki vam mesto naprošenih žigic pomoli pod nos strupenko - kačo iz svoje domovine; nimamo navade, plačevati hotelske račune s streli iz samokresa — le za paniko. In pariška policija je bila strpliva, da ne ogroži javnega mnenja, ki je poveličevalo svojega Ljubljenca, kateremu je nadelo ime «črni biser». Bil je svetovni prvak v boksu srednjelahkih uteži — pozneje je dosegel absolutno prvenstvo. Charpentier je klonil pred njim in mu prepustil ponosno krono in naslov. Skrajno huda mrzlica je potem maledane uničila njegovo poslavo in njegova nadaljna srečanja so bila cela serija strašnih porazov, za katere pa se je on malo zmenil. Letos je nešteterokrat pozval svetovnega prvaka Dempseya, kateremu pa ta poziv ni bil posebno — ljubin se je izgovarjal na vse možne načine — zahteval je baje nazadnje velikansko svoto — milijon dolarjev baje, ki naj bi bila za slavo. Pod tem pogojem bi bilo seveda skoro nemogoče najti aranžerja za srečanje. Siki je bil strasten alkoholik, kar je tudi vpliva o na njegovo postavo, ker bi sicer bil že skrajno nevaren današnjim in bodočim prvakom. «Suli zakon» v deželi strica Sama je pripomogel do Sikijeve smrti — iskal je po New-Yorku v razglasenih beznicah whisky in tam naše liste, ki so poseali s svincem in jeklom njegovo telo, ker so vedeli, da ni varno stopati pred njega golih rok. Iz tistih ust, ki so nekdaj zamogle zaroveti v svet najponosnejši hura svetovnega prvaka - bokserja, se je pred dnevi vlila kri — njegovo grlo je prerezal nož. Zločinci so se izgubili v temi New-Yorka, Sikija ni bilo več — ostal je na mrzlem tlaku sam.

Te zločince morajo obsojati vsi svetovni sporniki.

Dempsey se je brezdvomno — oddahnil, kajti prej ali slej, navzlic raznim diskvalifikacijam in izgovorom bi se moral srečati z leklenimi pestmi Senegalca, da se izogne zasmehovanju. Že zadnje njegovo srečanje s Firpom, «bikom Pampasa», ga je precej diskreditiralo, zato je njegovo umikanje srečanju s Sikijem dalo povod svetovnemu šepetanju. Svet je zahteval, da ponovi svo podvig, ali da prepusti svoj naslov Sikiju, četudi je ta črnec.

TOLOVAJ COLLARICH V JEČI

Nedavno smo poročali, da je bil znani istrski tolovaj, Ivan Collarich, ki so ga pred kratkim v Puli obsodili na dosmrtno ječo, prepeljan v jetnišnico Santo Stefano Ventotene. — Kakor znano, se je glasoviti tolovaj mudil na tem žalostnem potovanju za kratek čas v našem mestu, odkoder bi ga bili morali prepeljati z vlakom v Benetke. Toda radi velike varnosti je bil način potovanja v zadnjem hipu nekoliko predrugačen; namesto z vlakom, je bil Collarich prepeljan v Benetke s parnikom.

Te dni so se orožniki, ki so spremljali Collarichа na tem potovanju, vrnili v Pulo in neki tamošnji novinar je imel priliko govoriti s počastnikom Magnanijem, ki je bil poveljnik Collarichevega spremstva. Magnani je podrobno opisal vse peripetije dolgega potovanja. Komaj je bil parnik, na katerem se je nahajal Collarich, na odprtem morju, je tolovaja zgrabila morska bolezen in ga tlačila, dokler ni stopil v Benetkah na kopno. Collarichova navzočnost na parniku je vzbudila med posadko veliko zanimanje; vsi so hoteli videti krutega morilca in orožniki so komaj zadrževali in odganjali radovedneže, ki so se gnetli okoli njegove kabine. Komaj je parnik prispel v Benetke, se je takoj raznesla po mestu vest o prihodu Collaricha. Ta vest je privabila na kolodvor ogromno množico radovednežev. Collarich je stopil brezbrižno v poseben voz in kmalu je vlak izginil v megli, drveč proti jugu, proti mrtvemu domu.... Tekom potovanja je bil Collarich zelo molčeč; le od časa do časa je globoko izdihnil in njegov temni obraz se je za hip zjasnil. Poznalo se je, da mu je nekam temno pri srcu.

Jetnišnica Santo Stefano Ventotene nahaja na skalovitem otočiču, ki moli z morja kakih 70 milj od Napolja.

Jetniško poslopje, podobno velikemu stolpu, ima pet podzemskih nadstropij, v katerih se nahajajo celice. V najglobljih so zaprti najbolj trdovratni zločinci, posebno tisti, ki so že v ječi zagrešili kak prestopek ali zločin.

Collarichа so zaprli v celico, v kateri je svoj čas prebil dolgo let rokovnjač Musolino, strah in trepet Calabrije. Celica, ki se nahaja v četrtem nadstropju od zgoraj navzdol, ima le ozko luknjo, v ... s slabavo medel žarek svetlobe. Stene so vlažne, vzduh pa zatohel kakor v grobnici. V tem brlogu bo moral Collarich prebiti ... let, popolnoma ločen od sveta. Koliko vzdihov, koliko kletvin in izbruhov obupa bodo čule te mračne stene v tem dolgem času. Med njimi je drznemu Musoliru v par letih ugasnila luč razuma, začel je begati pred prikaznimi nižjih bolnih domišlij in sedaj čaka v norišnici v Monteluno, da ga uslužna bela žena reši težkega bremena pokore, ki mu ga je naprtila človeška družba za njegove zločine.

Kakšna usoda je namenjena Collarichu, ki je samozavesten in čil vstopil med tiste zidove?

MALI OGLASI

BABICA, avtorizirana sprejema nosečke. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

Zobozdravnik
Dr. D. Sardoč
specijalist za ustne in zobne bolezni
perfekcijoniran na dunajski kliniki
ODPRE
dne 1. januarja 1926. svoj ambulatorij
v TRSTU 829
Via M. R. Imbriani 16, I. (preko Via S. Giovanni)

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Tore bianca 19, Telefon 44-39
ima v zalogi:
Posnemalnike: znane tvrdke «Mayfarth».
Slamoreznice: od 8 in 10 col, znamke «Mayfahrt».
Orala št. 6, osipalnike, orala za vinograde ter plužne glave št. 8.
Ročno orodje: šape vseh vrst, sekire, motike, grablje, vile, trtne škarje, cepilne nože itd.
Ameriškansko lepivo za sadno drevje «Tree Stichy».
Orehove in sezamove tropine zmlete in v koshih.
Med, naravni cvetlični med po Lir 10.— kg. za večja naročila popust.
Semena detelj in trav ter vsa vrtna in poljska semena.
Umetna gnojila: 15-17% superfosfat, višjeodstotno kalijevo sol, amonijev sulfat in Tomaževo žlindro.
Naše slamoreznice znamke «Mayfarth» imajo v zalogi:
v Sežani: v trgovini Golievšček,
v Trnovem: Mlekarska zadruga, katera ima tudi večjo izbero plugov znane tvrdke «Červinka in Čibak».
Tržaška kmetijska zadruga v Trstu.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 17 dec. Amsterdam od 990.— do 1005.— Belgija od 112.— do 113.0; Pariz 89.75 do 90.50 London od 120.20 do 120.30; New York od 24.70 do 24.60; Španija od 347.— do 355.—; Švica od 477.— do 480.—; Atene od 31.— do 32.—; Berlin od 5.96 do 595.—; Bukarešt od 11.— do 11.50 Praga od 74.30 do 73.40; Ogrska od 0.0341 do 0.0342; Dunaj od —.340 do —.3.6; Zagreb od 43.90 do 44.40.

Benečijske obveznice 68.20.

VALUTE:

Trst, 17 decembra. Avstrijske krone od 0.0347 do 0.0355; dinarji od 43.50 do 44.—; dolarji od 24.67 do 24.80; novci po 20 frankov od 94.— do 97.— funt šterling od 1.0.— do 1.0.25.

V nedeljo odpretje IGRIŠČA na Trsteniku

Pohištvo
zajamčene kakovosti po najnižjih cenah
samo v skladišču
M. STEINER
Trst — Via Geppa 17-15
Pošiljatve na deželo. Zajamčena dostavitev.

KRONE po 2.10
plačuje 6
ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 7
prvo nadstropje
Pazite na naslov! Pazite na naslov

V kratkem izide
Žepni koledar „Edinosti"
Priglasitve sprejema
Tiskarna Edinosti
Trst, Via S. Francesco 20

KRONE
po L 2.10 komad
Zlato, brilijante, platin, 20-kronske zlate komade
kupuje in plačuje po najvišjih cenah
Albert Povh — urarna
Trst, Via Mazzini 46

Najvišje cene plačujem za
KOŽE
kun, zlatic, lisic,
dihurjev, vider, jazbecev, mačk veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti Šl. 10
II. nadstr., vrata 15 692
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.